

A Problémabizottság döntésének megfelelően 1978. márc. 8-án megalakult a *Huszedik századi humanista művészek eszmei-esztétikai fejlődésének problémái* című téma intézeti koordináló csoportja, amelyet Szabolcsi Miklós irányít, helyettese Illés László. A csoport tagjai: Bodnár György valamint József Farkas osztályvezető, titkára Kovács József tud. munkatárs. A koordináló csoport április 12-i ülésén megtárgyalta, majd június 21-én a magyar szakértői értekezlet elé bocsájtotta vitára a téma kidolgozásának elvi és gyakorlati kérdéseit összefoglaló elaborátumát. Megtörténtek egyúttal a kezdő lépések a koordináló csoport nemzetközi tagjainak a munkába történő bevonására.

Az MTA Irodalomtudományi Intézete által koordinált téma kutatásának *indokolása*: Az egyes nemzeti irodalmakban viszonylagos teljességgel feltárták már a kutatók a forradalmi munkásmozgalomhoz csatlakozó művészek és írók pályafutását és teljesítményét. A szocialista világirodalom törvényszerűségeiről már sok adalékkal rendelkezünk. Ugyanakkor ismeretes, hogy a szocialista eszmék kisugárzása következtében számos jelentékeny polgári író közeledett a szocialista törekvésekhez és vállalt közösséget esetenként a szociális elkötelezettség és az antifaszizmus jegyében a kommunista írókkal. Ez a közeledés nem minden esetben volt egyenes vonalú és problémamentes, ellenkező példák és következtetések is előfordultak, de bizvást megállapíthatjuk, hogy a marxizmus-leninizmus eszméi, a nemzetközi munkásmozgalom, az 1917-es szocialista forradalom, a szocializmus megvalósítása a Szovjetunióban, a náciizmus elleni harc és a jelenkori történelmi események folyamatában a szocialista világrendszer vonzása több mint félszázada befolyásolja, állásfoglalásra és dialógusra kényszeríti a polgári irodalmat és a maga hatókörébe vonzza a művészek széles rétegeit mind a kapitalista országokban, mind a harmadik világban. E körülménynek mélyreható eszmei-esztétikai következményei vannak, s a kutatások éppen ezt a szférát kívánják feltárni. Ily módon a téma kutatása nemcsak történeti studiumokat tesz lehetővé, hanem a „szövegségek” kérdéskörében jelenleg is igen aktuális politikai és művészeti kérdéseket érint. A téma kifejtése alkalmat ad e folyamatok törvényszerűségei elvi-elméleti megalapozására. *A megvalósítás körülményei*: Célszerűnek tetszik a kutatást két ötéves terv során lebonyolítani. Az első fázisban egy tanulmánykötet készül el, amely a legfontosabb irodalmakból 1–3 jellemző *írói portrét* tartalmaz s a bevezető tanulmány rámutat az általános vonásokra. A második fázis végére készülnek el azok a tanulmányok, amelyek az egyes nemzeti irodalmak *egészét* átfogva vázolják fel a témát s a bevezető tanulmány – ezúttal teljesebb anyagra támaszkodva – vonja le az elvi következtetéseket.

I. L.

Konferencia Vitkovics Mihály születése 200. évfordulója alkalmából

Az MTA Irodalomtudományi Intézet és az újvidéki „A Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete” között létesült megállapodás szerint két évenként kerül sor a komparatisták értekezletére, amelyen részben a délszláv-magyar összehasonlító kutatások *időszerű* kérdéseit, részben egy-egy évforduló alkalmából az összehasonlítás *történeti* kérdéseit tárgyalják-vitatják meg. 1978. június 6-án Újvidéken Vitkovics Mihály, a szerb-magyar író születésének kétszázadik évfordulója tiszteletére rendezett értekezlet is ebből a célból ült össze. Az értekezlet lehetőséget biztosított arra, hogy ne csak Vitkovicsnak inkább fejlődéstörténeti jelentőségű szerb, illetve magyar irodalmi termését vegye szemügyre, hanem tágabb értelmű, elméleti következtetésekre lehetőséget adó problémákra is rámutasson. Ilyen volt a kétnyelvűség szerepe Keletközép-Európa ébredő nemzetinél, a klasszicizmusok kérdése, valamint Pest-Buda szerepe a szerb irodalmi mozgalmakban. *Szeli István* üdvözlő szavai után nyolc előadásra került sor. *Sziklay László* a kétnyelvűség költészeti vonatkozásait tárta föl, *Póth István* az Egyetemi Nyomda és általában Pest-Buda jelentőségét világította meg a XIX. század elejének szerb irodalmában. *Vuicsics D. Sztoján* Vitkovicsot szerb íróként mutatta be, *Sulc Magdolna* Vitkovics és Vuk Karadžić kapcsolatát elemezte. *Pavlič Milorad*, az újvidéki egyetem bölcsészkarának dékánja, maga is jelentős író és műfordító, irodalomtörténész Vitkovics klasszicizmusánank néhány jellegzetességét dokumentálta, *Fried István* a Vitkovics-típusú költészet helyét kereste a keletközép-európai klasszicizmusok együttesében. *Bori Imre* Vitkovics eddig kevésbé vizsgált „A költő regénye” című művéről szólt, míg *Lőkös István* Eger szerepét méltatta a vitkovicsi életműben.

F. I.